

5289

Anden Søndag efter Trinitatis 1846
1846

Grundtvigs prædikenmanuskripter fra 1845-46, fasc. 36,
udgivet januar 2010 af Lars Toftdahl Andersen
i Grundtvig-Byens digitale bibliotek med støtte fra
Tipsmidlerne (2001) og N.F.S. Grundtvigs Fond (2010).

8 ms, 21. juni 1846

2den Søndag efter Trinitatis 1846

*Hellige Gud-Fader! – Dit Ord er Sandhed! Dit Ord til os er Aand og Liv! – Troens Ord, som maa høres! ja, Himmelske Fader! Mange er kaldte, men Faa udvalgte, ikke fordi Du jo har Rum til alle Menneskens Børn i dit Hjerte og i Dit Huus, men fordi Mange elske mere deres egne Veie, skiøndt de føre til Døden, end Din Vei, skiøndt den fører til Livet, det evige Liv i Dit salige Rige; o, Du, som hører Bønner! lad da ingen Glimmer forblinde, ingen Strøm henrive os, ingen Anstøds-Steen forhindre os fra at følge Dit Kald og gjæste Dit Huus og søge Dit Bord, hvor Livet er Brød og Glæden er Vin evindeligt! Bønhør os i Vorherres *Jesu Christi* Navn: Fadervor! Du, som er i Himlene!*

Christne Venner! vore troende Fædre og Mødre hørde aldrig Dagens Evangelium om den store Nadvere, uden at tænke paa den hellige Nadver, som Herren selv har beredt i sit Huus til alle dem der vil høre Hans Tjeneres Kald og samles fra Østen og Vesten, fra Syden og Norden til at sidde tilbords med Abraham, Isak og Jakob i Himmeriges Rige, og om end vore Fædre have feilet ved Anvendelsen af Dagens Evangelium paa Altergangen, især Anvendelsen af Ordet ”nød dem til at komme ind, for at mit Huus kan blive fuldt!” saa laae Feilen dog ingenlunde deri, at de tænkte paa den hellige Nadver; thi det var umueligt at Herren, som vidste fra Begyndelsen hvad han vilde gjøre, kunde tale denne Lignelse uden at tænke paa Nadveren, som han vilde indstifte i den Nat, da han blev forraadt og hvortil han vilde lade sine Tjenere sammenkalde Folk fra alle Verdens Hjørner og blandt alle Slægter. Saaledes maatte vi dømmе, om vi end ikke vidste, i hvilken Sammenhæng Herren fremsatte Lignelsen om den store Nadvere, men nu læser vi

2den Søndag efter Trinitatis 1846

desuden, at det var ved et Gæstebud, just da En af Gæsterne havde sagt: salig er den, som æder Brød i Guds Rige! og troe vi da, at denne Salighed er os alle beredt i Herrens Huus, da kan vi umuelig tvivle om, at det jo var det Brød, som vi bryde, der stod levende for Herrens Øine, da han talde om, hvad de Budne foragtede, men Fattige og Krøblinger, Halte og Blinde, de i Krogene og de paa Alfarveien, alle Hedninger kaldtes til.

Ogsaa vi maae da tænke herpaa, men naar vi derhos betænke, ikke blot hvor ringe Nadverens Skikkelse er hos os, men hvor daarlig det er bevendt og har længe været med Altergangen, især fordi man verdslig har nødt Mange til at komme ind, som man aandelig skulde holdt borte, da see vi let, at Dagens Evangelium slet ikke til Oplysning og Opbyggelse lader sig anvende paa den hellige Nadver, som den holdes hos os. Tænker vi derimod paa den *store Nadver*, som til Slutning skal holdes i Herrens Huus, da bliver hele Dagens Evangelium os klart, og lære vi at længes efter den, da faae vi en Forsmag paa dens Velsignelse.

Ja m. V. der holdtes en *stor Daab* i Evangeliets første Dage, og der skal holdes en *stor Nadver* i Evangeliets sidste Dage, og ved at tænke derpaa, maae vi alle istemme: salig er den, som æder Brød i Guds Rige!

Gaaer ud, sagde Herren til sine Apostler, christner og døber alle Folk til Faderens og Sønnens og den Helligaands Navn, og lærer dem at holde paa Alt hvad jeg har givet eder Befaling om og see, jeg er med eder alle Dage til Verdens Ende, dette var den store Daab, som vi kan læse om i Apostlernes Gierninger, som vi spore Virkningen af den Dag i Dag, den store Daab, hvori Mennesker i Tusindtal fandt Syndernes Forladelse og annammede den Helligaands Gave og blev Stamfæ-

2den Søndag efter Trinitatis 1846

dre til et nyt Guds-Folk, til Christen-Folket, som endnu priser Gud under alle Himmelegne for Syndernes Forladelse og Salighedens Haab, og er end Gaverne meget mindre end dem vi læse om, saa er dog Aanden aabenbar den Samme, vedkiender sig i os Alt hvad Herren har sagt og hans Apostler gjort, aabenbarer os Alt hvad os er nyttigt, og forvisser os om, at Han i *Jesu* Navn altid vil give os hvad vi kan bære, altid udruste os med hvad vi behøve for at giøre vor beskikkede Gierning og i Liv og Død at ære det gode Navn, hvormed vi er kaldte.

Ja, det var den store Daab, hvori al Verdens Magt og Viisdom druknede, som Pharaoh med hans Hær i det røde Hav, den store Daab, hvorved der skabdes et Folk med Guds Aand og Himlens Fred, til at trodse Tiden, love Herren og forvente Hans Herligheds Aabenbarelse.

Men den store Nadver, den er endnu ikke holdt, den skal slutte, ligesaa aabenbar og endnu herligere end Daaben begyndte, thi, som skrevet staaer, *Jesus* døbde ikke selv, men ved sine Disipler, men ved den store Nadver vil Han være selv tilstæde, ligesom han var i den Nat, han blev forraadt, brød selv Brødet og rakde dem Kalken. Det skal være til Slutning, thi ligesom han selv begyndte sit offentlige Liv, med at lade sig døbe i Jordans Flod, hvor Himmelen aabnedes for ham og Guds Aand foer ned og hvilede paa ham, men endte sin Gierning med at holde Paaskemaaltid med sine Apostler, som han havde længdes efter, og indstiftede dermed den hellige Nadvere, saaledes skal det ogsaa være med hans Menighed der begyndte med den store Daab, der straaede af hans Daabs Herlighed, og skal ende med den store *Nadvere*, der skal overstraale Alt i Kraft af den mageløse Kiærlighed, hvormed Han hengav sit Legem og udgiød sit Blod for

2den Søndag efter Trinitatis 1846

sine Venner!

Ja m. V. det hellige *Fællesskab* han stiftede med Apostlerne i den Nat, da han blev forraadt, og som vi kan see, han efter sin Himmelfart endnu stiftede med Apostelen

Paulus, som vidner: jeg annammede det af Herren ligesom jeg har meddelt eder det, dette ubegribelig dybe, fuldstændige, salige Fællesskab, som han selv beskrev for sin Himmelske Fader: jeg i dem og de i mig, saa de er alle eet, ligesom Du, Fader og jeg er Eet, dette Fællesskab, hvis Frugt Apostlerne har beskrevet for os, som et Liv i og med Herren, de klarlig kunde skille fra deres eget, som hans Liv, der var død og opstanden for dem, som et Kiærlighedens Liv, der naar det giennemtrængde Menighed[en] i Sandhed vilde forvandle den til Herrens Legeme, dette salige Fællesskab, som Apostlerne beviste, ved daglig med Glæde at opoffre deres eget Liv og alle deres egne Lyster og Tilbøieligheder for Herren og hans Menighed, som skrevet staar: ved Christus er Verden mig korsfæstet og jeg Verden, jeg lever ikke længer selv, jeg dør daglig, men Christus lever i mig, dette Fællesskab har endnu aldrig fundet Sted i det Store, ikke engang i *Jerusalem*, hvor Lukas dog giver den første Menighed det Vidnesbyrd, at de var eet Hjerte og een Sjæl, og nu, synes hardtad alle Spor deraf forsvundne. Det Sidste er imidlertid, Gud være lovet! kun et Skin, overalt hvor Herrens Anordninger og Indstiftelser Daaben og Nadveren blev beholdt og holdt i Ære, der holdt og Herren trolig sit Ord og var med de Troende, saa de fremfor Alt ved Hans Naadebord spurgde ikke: hvem vil fare op til Himmelen og hente Christus ned, men nynnede: bryd ud min Sjæl med Tak og sig, o hvor er jeg nu blevet rig, min Jesus i mit Hjerte boer, det er et Himmerig paa Jord!

Og netop nu, midt i al den Ringhed, Forvirring, Usømmelighed og Formastelse, som omringer Herrens Bord, netop nu kan vi ikke blot klarere end længe før, spore Herrens kraftige og kiærlige Nærværelse, men vi kan see, det skal nu ikke aftage, men tiltage, til den store Nadver skal krone hans Værk og for evig beseigle Hans Ord!

2den Søndag efter Trinitatis 1846

Ja m. V. til den syvende og sidste Menigheds-Engel lader Herren skrive i Aabenbaringen: jeg staaer for Dørren og banker, om Nogen hører min Røst og oplader Dørren, til ham vil jeg gaae ind og holde Nadver med ham! Den som vinder, vil jeg give at sidde

med mig paa min Throne, ligesom jeg har vundet og sidder med min Fader paa Hans Throne.

Hvordan Herren vil komme og holde Nadver med den sidste Menighed, det veed vi ikke, men det bekymrer os ikke heller, thi det er os Nok at vide, at Han vilde holde Nadveren paa en egen Maade med den sidste Menighed, saa Frugten bliver Delagtighed i al hans Majestæt og Herlighed, altsaa det fuldstændige Fællesskab med Guds eenbaarne Søn, som vel Apostelen Paulus allerede havde for Øie, da han skrev at Faderen opreiste og satte os i Himlene med Jesus Christus, men som dog langt overgaer hvad vi kiende eller forstaae.

At imidlertid den store Nadvers Time nærmer sig, det kan vi ikke blot føle paa os, men det kan vi see, naar vi give Agt paa Tidernes Tegn, thi paa den ene Side nærmer sig øiensynlig det store Frafald, da Mængden af de Budne og Kaldte vil eendrægtelig undskylde sig ligesom i Dagens Evangelium med deres Agre, deres Øxne og deres Hustruer, eller veed vi ikke nok, at allerede en stor Mængde af de Døbte, der med os er kaldte til Delagtighed i Herrens Huses Gode og Hans Tempels hellige Ting, enten aabenbar fornægte Hans virkelige Nærværelse i den hellige Nadver

2den Søndag efter Trinitatis 1846

eller erklære dog det sande, inderlige, fuldstændige Fællesskab med ham, hvorved alt Vores bliver Hans og alt Hans bliver vores for umueligt, som det ogsaa er for dem, der ikke vil opgive deres eget og forsage Verden for at vorde Alt i Christo Jesu.

Men paa den anden Side begynde vi, som troe paa Herren, paa Hans virkelige Nærværelse og paa hans Kiærligheds Almagt, at længes efter, at denne hans Kiærlighed skal, som Apostelen skriver, tvinge os, saa vi virkelig døde og levede med ham, leve ikke længer os selv men ham, som er død og opstanden for os, og vi see det allerede godt, at Syndsforladelsen i hans Navn og Retfærdiggjørelsen af Troen uforskyldt ved Naadestolen i hans Blod, kunde ikke være sand, naar ikke den fulde Forening med ham, det fuldstændige Fællesskab mellem ham og os, ikke baade var mueligt og var os beredt ved hans Død, Opstandelse og Himmelfart paa vore Vegne, og ved Faderens Aand, som

han har skiænket os, og see det endelig, at vort Kald og vor Udvælgelse ved Troen og Daaben maa krones med Nadverens Velsignelse, saa der er det vi ved Delagtigheden i Herrens Legem og Blod skal vinde det salige Fællesskab med ham, som er evigt Liv, Udødelighed og Uforkrænkelighed baade til Sjæl og Legem, og jo klarere dette bliver for os og jo inderligere vi længes efter i alle Maader at høre Herren til, des guddommeligere vil da ogsaa Fællesskabet træde i Kraft hos os, saa der skal holdes mangan lille Nadver herefter med en salig Forsmag af den Store, som skal vise, hvorledes Herren bliver herlig i sine Hellige og vidunderlig i alle sine Troende Amen! i Vorherres Jesu Navn Amen!